

Socialstyrelsen

Styrket indsats til forebyggelse af vold på botilbud og forsorgshjem

- Del I OM METODEN OG MANUALEN
- Del II METODEMANUAL
– SÅDAN GØR DU TRIN FOR TRIN
- Del III KORT UDGAVE AF METODEMANUAL
- Del IV EKSEMPLER PÅ CASES OG SKEMAER

Publikationen er udarbejdet og udgivet af Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C.
Tlf.: 72 42 37 00
www.socialstyrelsen.dk
E-mail: info@socialstyrelsen.dk

1. udgave udgivet november 2018

Layout: 4PLUS4

Download publikationen på www.socialstyrelsen.dk
Der kan frit citeres fra publikationen med angivelse af kilde.

Digital ISBN: 978-87-93676-46-6

Indhold

Mestringsskema i kombination med BVC	4
3 eksempler på udfyldte mestringsskemaer	4
Helles mestringsskema	5
Claus' mestringsskema	7
Henriks mestringsskema	9
Øget fokus på tryghed og trivsel: 6 cases	12
Case 1	12
Case 2	12
Case 3	13
Case 4	13
Case 5	14
Case 6	14
Svar case 1	15
Svar case 2	15
Svar case 3	16
Svar case 4	16
Svar case 5	16
Svar case 6	17

Mestringskema i kombination med BVC

3 eksempler på udfyldte mestringskemaer

Materiale til at øve og gå i dialog om arbejdet med mestringskemaet i personalegruppen.

I følgende materiale finder I nogle udfyldte mestringskemaer samt en kort beskrivelse, som rammesætter det enkelte skema. Til hvert skema er der udarbejdet dialogspørgsmål, som kan bruges til at skabe dialog og fælles forståelse af metoden. Der vil sjældent være et entydigt resultat eller svar på spørgsmålene, da svarene afhænger af den enkelte borger og konteksten. Det vigtige er at skabe dialog om metoden og tilgangen, når mestringskemaet i kombination med BVC anvendes. Når I taler om eksemplerne, kan det være en god ide at tage udgangspunkt i erfaringer fra jeres eget botilbud eller forsorghjem.

Husk, at det vi fokuserer på bliver der mere af! Tryghed, trivsel, ressourcer og samarbejde.

Eksempel 1

Helles mestringskema

Helle er 27 år og har boet på botilbud for unge med psykiske vanskeligheder i 6 måneder. På nuværende tidspunkt ser Helles mestringskema ud som nedenfor.

Det er tid til, at Helles mestringskema skal opdateres. Helle har de sidste par uger virket mere irriteret, end i den første periode efter hun flyttede ind. Ofte snerrer hun af de andre beboere eller undlader at svare og vender ryggen til, hvis de taler til hende. Dette er også sket over for enkelte af de fagprofessionelle, men der er også nogle, hun stadig har en god kontakt til. Det er vigtigt, at I bliver klogere på, hvorvidt dette er habituel for Helle, eller hvad der ligger bag den ændrede adfærd, I har observeret.

Dialogspørgsmål:

- Hvordan vil I tale om det i teamet?
- Hvad vil I lægge særligt vægt på?
- Hvordan vil I tage samtalen med Helle?

Borger: Helle

Fagprofessionel: Birgitte

Senest opdateret: dd.mm.åååå

		Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats
Styrker/ressourcer	5	Let til smil og grin og spiller musik og pjatter med andre. Besøger og rejser med familie og venner. Tydeligt afslappet kropsholdning. Taler om fremtidsdrømme. Planlægger på eget initiativ fælles ture.	Føler ingen angst og lavt stressniveau. Tillid og tro på at kunne håndtere egne følelser og at følelserne er helt ok.	Dele mine glæder og gode oplevelser med kontaktpersoner og familien. Opsøge hjælp og støtte til at planlægge ture ud af huset.	Opmuntre til aktiviteter og til at Helle tager initiativ til at planlægge de ting hun ønsker. Tale med Helle om håb og drømme for fremtiden, samt støtte til at nå disse på realistisk vis, så Helle ikke bliver stresset.
	4	Spiller billard og er social i fællesrummene. Besøger venner med støtte. Tager ekstraopgaver for at være sammen med andre.	Føler sjældent angst og formår at opsøge støtte, hvis stressniveau stiger. Der er hyppig kontakt med familie. Fysisk aktivitet dagligt.	Ring til min familie ofte. Invitere andre til fællesaktivitet.	Være klar med støttende samtaler hvis Helle oplever, at stressniveau stiger: foreslå at gå en tur, spille spil, spille musik eller anden aktivitet, som Helle har lyst til.

Borger: Helle
Fagprofessionel: Birgitte
Senest opdateret: dd.mm.åååå

		Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats
Habitualtilstand	3	Benytter fællesarealerne flere gange dagligt, opholder sig primært i egen lejlighed om aftenen. Small-talker med dem Helle møder. Varetager arbejdsopgaver i ugeskema. Kan blive lettere hektisk/hurtig i armbevægelserne og hurtigt-talende.	Lavt stressniveau. Forudsigelighed og struktur i hverdagen. Kommer i seng og står op ca. samme tid hver dag. Føler sig anerkendt. Stressniveau stiger en smule. Svært ved at overskue uro og andres råbende/larmende adfærd.	Trække mig hvis der opstår uro omkring mig. Bede om at gå en tur sammen med nogen.	Støtte op om at opretholde fast struktur i hverdagen i forhold til planlagte aktiviteter, måltider og lignende. Læg gerne en støttende hånd på Helles arm/skulder, hvis stressniveau stiger, eksempelvis når hun bliver hurtigt-talende.
	2	Kommer med nedladende og vrissende kommentarer til andre beboere. Stemmeføring bliver kommanderende, højroset og vredladet. Bliver hurtigt rastløs og urolig, når daglige opgaver udføres, går eksempelvis midt i opvasken. Går ind og ud af egen lejlighed mange gange i træk, uden at skulle noget. Går rundt med knyttede hænder.	Stigende stressniveau, angst og kaotiske tanker. Konflikter med familien, oftest med mor. Ofte kun taget medicin sporadisk. Har sprunget måltider over. Føler sig ensom. Mærker ikke selv anspændtheden i kroppen.	Bede om samtale med personalet i egen lejlighed.	Den, der kender Helle bedst, opsøger hende: spørg lidt forsigtigt, om I skal tale sammen, inden "skulderne kravler op under ørerne". Start gerne samtalen med at tale om vejret eller lignende. Læg støttende/beroligende hånd på Helles arm/skulder.
	1	Skifter mellem at undlade at svare på spørgsmål og råbe højt af forbipasserende i fællesarealerne. Anspændt kropssprog, trækker skuldrene op. Skubber og sparker til ting. Sender truende sms'er til mor.	Højt stressniveau og meget angst. Ingen kontrol over tanker. Ofte manglende indtag af medicin. For mange input i hverdagen.	Prøver at opsøge personalet.	Indbyd til samtale, men UNDGÅ fysisk kontakt. Drøft med kollega, om psykiater skal kontaktes med henblik på manglende medicinindtag. Undgå at stille krav eller at opfordre til aktivitet, da dette stresser yderligere.
Udfordringer					

Eksempel 2

Claus' mestringskema

Claus på 42 år har fået plads på et forsorghjem. Han har boet på forsorghjemmet to gange tidligere, men kun ganske kort tid. Første gang blev han sat ud efter 3 dage pga. slagsmål med en medbeboer over, hvem der skulle have den sidste øl. Anden gang efter 5 dage fordi han havde solgt stoffer til en medbeboer, som ikke kunne betale, hvilket resulterede i, at Claus gav medbeboeren et knytnæveslag i ansigtet.

Begge gange prøvede de fagprofessionelle at tale med Claus om arbejdet med mestringskemaet, men Claus ønskede på ingen måde at høre tale om skemaet.

Claus er nu, efter to måneder, hvor det hele har været meget kaotisk og rigtig svært, vendt tilbage til forsorghjemmet. Denne gang ønskede Claus selv at tale med sin kontaktperson Bjarne, som han har tillid til, om mestringskemaet. Claus og Bjarne har endnu kun haft en enkelt samtale om skemaet og har udfyldt nedenstående. Da Claus ikke kunne overskue at sidde stille og kigge på skemaet, foregik samtalen samtidig med, at Bjarne hjalp Claus med at vaske tøj i vaskehuset. De aftalte, at Bjarne skulle skrive de ting, de havde talt om, ind i skemaet. Claus har endnu ikke set sit skema.

Dialogspørgsmål:

- Hvordan støtter I Claus med at bevare lysten til at arbejde med sit skema?
- Hvordan får I tænkt BVC ind i det videre arbejde med mestringskemaet?
- Hvad er næste skridt i det videre arbejde med skemaet?

		Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats
Styrker/ressourcer	5				
	4				

Borger: Claus

Fagprofessionel: Bjarne

Senest opdateret: dd.mm.åååå

	Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats
Habitualtilstand	3 Opholder sig i fællesarealerne. Taler med både medbeboere og kontaktpersoner. Laver jokes. Venlig og imødekommende i kontakten. Kan ofte ikke huske hvilken ugedag det er. Går i bad hver 3. dag ca.	Bliver glad af at være i kontakt med andre mennesker. Når Claus lever på gaden er det nødvendigt at vide, hvilken ugedag det er, for at vide, hvor han kan få mad og hvor han kan opholde sig for natten. Når Claus er på forsorgshjem glemmer han ugedagene fordi han slapper mere af, hvilket både kan gøre Claus forvirret og frustreret.	Opsøge medbeboere og kontaktpersoner.	Opsøge Claus gerne flere gange dagligt, til korte snakke om stort og småt. Lave sjov og spille spil med Claus. Støtte Claus i, at det er ok, at han ikke kan adskille ugedagene, evt. fortælle hvad menuen står på i aften.
Udfordringer	2 Bliver hurtigt talende. Kan sige ting som "fuck dig" til folk som går i vejen. Rynker brynene. Ryger mere end 20 cigaretter om dagen. Går ikke i bad.	Får trang til at tage stoffer og ryge hash. Har svært ved at rumme andre mennesker. Føler sig presset pga. for mange tanker. Claus føler ikke, at han kan kontrollere, hvad han siger til andre, når han er irriteret. Der er for mange indtryk. Føler fysisk ubehag ved at gå i bad.	Være alene.	Støtte Claus til at trække sig. Tilbyde Claus samtale 1 til 1.
	1			

Eksempel 3

Henriks mestringsskema

Henrik er 49 år og har boet på samme botilbud de sidste 12 år. Botilbuddets målgruppe er borgere med kognitive funktionsnedsættelser. På tilbuddet har de arbejdet med mestringsskemaet i kombination med BVC igennem 2 år. I starten havde Henrik svært ved at forstå, hvad han kunne bruge skemaet til, så det var primært de fagprofessionelle, der udfyldte beskrivelse af adfærd, tilstand/årsag og den faglige indsats. Men inden for det sidste års tid er Henrik selv begyndt at komme med ideer til, hvad han selv kan gøre, for Henrik kan rigtig godt lide farven grøn, og han vil gerne have flere "grønne dage", som han kalder det.

Dialogspørgsmål:

- Hvad kan I gøre for at bevare motivationen for at arbejde med mestringsskemaet i personalegruppen?
- Hvad kan Henriks kontaktpersoner gøre, for at Henrik bevarer lysten til at arbejde med mestringsskemaet?
- Der er ændret i skemaet mange gange i løbet af de sidste to år. Det er tid til at gennemgå skemaet for, om observationer og fortolkning står rigtigt. Er der noget, I ville ændre?

Borger: Henrik

Fagprofessionel: Sussie

Senest opdateret: dd.mm.åååå

	Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats
Styrker/ressourcer	5 Afslappet i sin kropsholdning. Er social med de andre medbeboere i fællesarealerne. Let til smil og grin. Lytter til andre og fastholder samtalen. Tager initiativ til andre aktiviteter og inviterer gerne andre beboere til at deltage. Henrik planlægger selv besøg hos familie og andre og gennemfører dem. Taler om fremtidsdrømme. Drømmer om at lære at spille guitar.	Lavt stressniveau. Det er lykkedes at håndtere en konflikt og sige fra over for andre. Bliver glad af at sidde med en guitar og prøve at spille.	Kontakte kontaktperson løbende igennem dagen. Både når jeg har spørgsmål og også bare for at sige hej.	Anerkende Henrik i hans måde at håndtere en lille krise eller udfordring uden at falde i mestningsniveau. Rose ham for det han er, ikke kun for det han gør. Holde kontakt til Henrik i løbet af dagen og støtte ham i at være social med de andre beboere. Opfordre til aktiviteter og tale om, hvordan man kan lære at spille guitar, og eventuelt finde en guitar frem og prøve at spille lidt.

Borger: Henrik
Fagprofessionel: Sussie
Senest opdateret: dd.mm.åååå

		Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats
Styrker/ressourcer	4	<p>Er sammen med andre mennesker. Tager gerne ekstraopgaver både på opfordring og på eget initiativ.</p> <p>Går ture udenfor botilbuddet på eget initiativ uden kontaktpersoner.</p> <p>Small-talker og siger venligt fra.</p> <p>Gør brug af dagtilbud når stressniveauet er lavt.</p>	<p>Finder glæde og energi ved at være sammen med andre. Glæde ved at planlægge ture ud af huset.</p> <p>God og stabil kontakt til kæreste og familie.</p> <p>God og stabil søvnrytme</p>	<p>Opsøge kontaktperson for at komme af med frustrationer.</p> <p>Trække mig, hvis der er uro omkring mig.</p> <p>Bede om hjælp og kugledyne, hvis jeg begynder at blive usikker eller frustreret.</p>	<p>Opfordre til aktiviteter både i huset og uden for huset.</p> <p>Støtte til at bevare den stabile kontakt til familie og kæreste.</p> <p>Rose Henrik for det han er og ikke det, han gør. Fx "Hvor er det hyggeligt at spille Matador med dig" og ikke "Hvor er du god til at spille Matador".</p> <p>Hold kontakt flere gange i løbet af dagen.</p>
Habitualtilstand	3	<p>Henrik varetager sine daglige opgaver og følger sit ugeskema.</p> <p>Dyrker motion, når det bliver foreslået.</p> <p>Går til og fra egen lejlighed og fællesarealerne. Opholder sig primært i egen lejlighed om aftenen.</p> <p>Lytter til musik, fx Kim Larsen, når kæresten er på besøg.</p> <p>Går ud af huset uden støtte.</p> <p>Krummer sammen i ryggen, hvis der er uro og larm.</p>	<p>Lavt stressniveau. Der er forudsigelighed i hverdagen.</p> <p>God kontakt til de fagprofessionelle, føler sig hørt, set og anerkendt – føler sig tryk.</p> <p>God og stabil nattesøvn, uden sms-kontakt til kæresten i løbet af natten.</p>	<p>Trække mig, når der opstår uro omkring mig.</p> <p>Øve mig i at sige fra på en pæn måde.</p> <p>Snakke med min kontaktperson om, hvordan jeg bliver grøn igen.</p> <p>Se fjernsyn i min egen lejlighed.</p> <p>Spørge Sussie om hun vil spille Matador.</p> <p>Bede om kugledyne hvis jeg bliver frustreret, oplever uro.</p>	<p>Mange korte samtaler i løbet af dagen, om dagens gøremål.</p> <p>Tilbyde kugledyne hvis der er meget larm.</p> <p>Fastholde kontakten i løbet af en samtale, ikke flytte fokus selvom Henrik vender hovedet væk.</p> <p>Opfordre til aktivitet i løbet af dagen: spil, gåtur, lytte til musik og lignende.</p>

Borger: Henrik

Fagprofessionel: Sussie

Senest opdateret: dd.mm.åååå

	Adfærd	Tilstand/årsag	Borgerens indsats	Faglig indsats	
Udfordringer	2	<p>Snerrer og vrisser i surt toneleje af de andre beboere. Tager ting ud af hænderne på andre, uden at spørge, hvis Henrik skal bruge det. Får røde pletter på halsen.</p> <p>Skændes højlydt i telefon med kæresten.</p> <p>Skifter mellem at krumme sammen i ryggen, rynke brynene og undgå øjenkontakt og stirre og råbe efter andre, han kommer forbi, hvis de irriterer ham.</p> <p>Tager store portioner mad ved måltiderne, og spiser til han synligt har kvalme.</p>	<p>Forhøjet stressniveau. Kan ikke mærke sin krops behov og grænser.</p> <p>Har følelsen af at være ensom og overladt til sig selv.</p> <p>Sover uroligt og føler sig meget træt i løbet af dagen.</p> <p>Manglende overblik over økonomi.</p>	<p>Hvis der er rod i økonomien, kan jeg kontakte Sussie, som kan hjælpe.</p> <p>Svært at opsøge hjælp, når jeg har det sådan.</p>	<p>Opsøg Henrik i lejligheden, spørg om I skal drikke kaffe. Hvis han siger nej, kom igen efter 10 minutter.</p> <p>Henrik vil gerne have, at hans kontaktperson bruger afledningsmanøvre, når han har det sådan, eksempelvis praktiske opgaver. Undgå at give råd.</p> <p>Guide Henrik til at følge sit ugeskema, så han igen oplever kontrol og struktur og bliver træt.</p> <p>Støtte til at komme i seng i god tid uden mobiltelefonen.</p>
	1	<p>Isolerer sig og undgår kontakt med både medbeboere og kontaktpersoner.</p> <p>Kommer kun ud af lejlighed ved måltider.</p> <p>Fremsiger trusler om at gøre skade på sig selv eller andre.</p> <p>Råber af alle, der kommer for tæt på, særligt kvindelige medbeboere og kontaktpersoner. Bruger ord som kælling, møgluder, fisse og lignende.</p> <p>Store og voldsomme armbevægelser.</p>	<p>Højt stressniveau. Har følelsen af, at der ikke er nogen, der kan lide Henrik. Føler sig ensom og afmægtig.</p> <p>Sker eksempelvis når Henrik ikke føler sig anerkendt, fx da hans kæreste glemte hans fødselsdag, eller ved uventede regninger.</p> <p>Kan også opstå efter en periode med dårlig søvn</p>	<p>Det ved jeg ikke.</p>	<p>Vigtigt at overholde alle aftaler med Henrik.</p> <p>Opsøge kontakt mange gange i løbet af dagen.</p> <p>Ikke presse ham til at benytte fællesarealerne. Vær opmærksom på, om der er behov for P.N. medicin.</p> <p>Fortæl Henrik hvad du ser, men hold fysisk afstand, da han ikke altid er i stand til at styre armbevægelserne hvis han vil hurtigt væk, eller bliver frustreret.</p>

Øget fokus på tryk og trivsel: 6 cases

Vær opmærksom på, at der, i arbejdet med mestringskemaet i kombination med BVC, altid skal tages udgangspunkt i borgerens habitualtilstand.

Det vil derfor kunne variere fra person til person, hvornår der skal scores. Svarene til disse cases er kun vejledende og kan anvendes til dialog i personalegruppen samt til undervisning af nye kolleger, studerende og vikarer.

Case 1

Erik ser en kniv på køkkenbordet og siger: *"Det er godt nok noget af et mordvåben, der ligger der"*. Erik siger i forlængelse heraf: *"Det er ikke fordi jeg kunne finde på at gøre noget med den. Men jeg fik bare lige en tanke om, at den kniv er et mordvåben eller måske var det en stemme inde i mit hoved, som sagde at det er et mordvåben."*

Erik har engang fortalt, at han håber, at han kan blive ved med at modstå sine stemmer der fortæller, at han skal gøre noget ved andre mennesker. De fagprofessionelle ved, at Erik har udfordringer med, at han ser blod og mord alle steder, når han har det dårligt, og at han hører stemmer der fortæller, at han skal skade/myrde andre omkring ham.

Hvordan skal Erik scores?

Case 2

Det har været en travl dag på botilbuddet. Mange borgere har haft behov for støtte til aktiviteter ude af huset. Desuden er en fagprofessionel sygemeldt fra morgenstunden, og en anden er gået syg hjem lige inden middag. Der er derfor kun to fagprofessionelle til at varetage de mange praktiske opgaver og til at støtte borgerne.

Lige over middag kommer Else hjem fra hospitalet. Botilbuddet er ikke blevet informeret om dette på forhånd. Else har ingen mad i køleskabet, og hun er sulten. Den ene fagprofessionelle kontakter hospitalet, mens den anden hjælper Else med at finde noget mad i køkkenet. Mens dette sker, kommer John ud i køkkenet og vil have hjælp til sin telefon. Den fagprofessionelle fortæller, at hun har tid til at hjælpe ham om en halv time. Den fagprofessionelle kender John og kan tydeligt se, at han er stofpåvirket – hans pupiller er store, han stirrer meget intenst, taler meget hurtigt og sveder tydeligt. John svarer den fagprofessionelle: "Hvis du ikke hjælper mig nu, så fucking smadrer jeg dig, din kraftidiot!". Han slår hånden hårdt i væggen og forlader køkkenet, mens han stadig skælder højlydt ud. Den fagprofessionelle taler kort efter med sin kollega om episoden. De er i tvivl om, hvorvidt de skal lave en scoring med BVC. Dels bliver John ofte vred, og det plejer hurtigt at gå over igen, og dels vil en scoring i BVC medføre, at de ikke kan nå alle deres opgaver, da de skal være to til stede, når de skal ind at tale med John, eller hvis de skal opholde sig sammen med John i fællesarealerne.

Hvordan skal John scores og hvordan skal de fagprofessionelle agere?

Case 3

Kåre fortæller ofte de fagprofessionelle om sine seksuelle fantasier. Fantasierne omhandler kvinder i alle aldre, også unge kvinder under den seksuelle lavalder. Når Kåre går rundt uden for botilbuddet, har de fagprofessionelle flere gange observeret, at han tager kontakt til fremmede kvinder. Kåre har flere gange fortalt disse fremmede kvinder, hvad han har lyst til at gøre ved dem.

Når Kåre skal ud fra botilbuddet, forsøger de fagprofessionelle at tale med ham om, hvad der er acceptabel og korrekt adfærd i det offentlige rum.

Det er formiddag og Kåre er ude at handle ind sammen med en vikar, som ofte kommer på tilbuddet. Da de vender tilbage, opsøger Kåre straks sin faste kontaktperson, som han stolt fortæller om sine oplevelser på turen.

Han fortæller, at han mødte en smuk kvinde i supermarkedet. Han fortalte kvinden, at han ville have sex med hende, så det havde de, og de var nu blevet kærester. Kåres faste kontaktperson taler efterfølgende med vikaren, som har en anden oplevelse af situationen. Vikaren fortæller at Kåre opsøgte en kvinde i supermarkedet og begyndte at fortælle om sine seksuelle fantasier. Ifølge vikaren så kvinden meget forskrækket og utilpas ud over situationen. Vikaren havde hurtigt overtalt Kåre til at gå med videre.

Hvordan skal Kåre scores?

Case 4

Simon har været lidt småirriteret hele dagen, fordi hans telefon er gået i stykker, men ikke noget som går udover det, man normalt kan forvente af Simon i en sådan situation. Simon er meget glad for at se TV-programmet Hammerslag, og han har helt styr på både, hvornår de sender nye programmer, og hvornår de sender genudsendelserne. Simon er gået ind til sig selv for at se et afsnit af Hammerslag.

Pludselig kommer der nogle voldsomme udbrud inde fra Simons værelse. Ude på gangen kan man tydeligt høre Simon råbe: "Dit dumme TV, det er sgu ikke ok!". Der er stille et øjeblik, hvorefter Simon igen begynder at råbe. Denne gang skælder han ud på sin sok, som tydeligvis ikke vil som han vil. De fagprofessionelle kan høre Simon råbe: "Dumme, dumme sok, jeg smadrer dig, gør jeg."

De fagprofessionelle, som har overværet episoden, kender ikke Simon så godt, så de kigger i hans mestringskema, for at se hvordan de skal handle. Her ser de, at han ofte skælder ud på sine ting, når noget går ham imod.

Hvordan skal Simon scores og hvordan forholder de sig til, at han truer sin sok?

Case 5

Tulle er lige flyttet ind på sit nye hjem på et botilbud. Tulle har været stille og rolig den første uge. Hun siger ikke så meget, men giver udtryk for, at hun godt kan lide at være i fællesarealerne, fordi det er dejligt at have mennesker omkring sig. Tulle har netop haft besøg af sin mor for første gang efter at hun er flyttet ind. Kort efter at moren har forladt botilbuddet kommer Tulle løbende ud fra sit værelse. Tulle ser helt anderledes ud i ansigtet end de fagprofessionelle før har set. Hun er rød i hovedet og skærer tænder med en voldsom grimasse. Tulle løber hen til den første fagprofessionelle hun kan finde og råber "Din luder, du skal dø!" hvorefter hun vender om og løber tilbage på sit værelse og smække højlydt med døren.

Den fagprofessionelle drøfter episoden med en kollega. De vurderer, at Tulles adfærd på mange måder er anderledes end de hidtil har set, og da Tulle siger: "Du skal dø" må det tolkes som en trussel. De laver derfor i fællesskab en scoring med BVC. Da Tulle både er irritabel, verbalt truende og støjende bliver de enige om en score på 3. Da der er øget risiko for vold, opsøger de fagprofessionelle Tulle stille og roligt i fællesskab, for at se hvordan hun har det.

Tulle virker stadig oprevet, men har mest lyst til at være alene. De fagprofessionelle vurderer, at det vil være en god ide at give Tulle lidt ro og vende tilbage til hende igen lidt senere.

Efter ca. 30 minutter sker det samme igen: Tulle kommer løbende ud af sit værelse. Denne gang opsøger hun dog en ny fagprofessionel og råber igen: "Din luder, du skal dø!". Dette sker ca. hver 30. minut resten af aftenen.

Hvordan scores Tulle efter første scoring med BVC?

Case 6

Henrik sidder og spiser frokost med et par af de andre borgere på botilbuddet. Henrik har været i sin habituelle tilstand gennem en længere periode. Henriks mestringsniveau har derfor ligget på 3, og han er meget motiveret for at forsøge at genfinde den tilstand, som er beskrevet i hans mestringskema under niveau 4, for han husker tydeligt hvordan det er, og det er bestemt værd at arbejde hen imod. Under frokosten ringer Henriks telefon. Han tager den og går ned til sig selv.

De øvrige borgere undrer sig over hvor Henrik bliver af, da han ikke er færdig med at spise, og hans tallerken stadig står på bordet. De kontakter en af de fagprofessionelle, da de bliver lidt bekymrede. Den fagprofessionelle går ned og banker på hos Henrik. Der går meget lang tid før han svarer. Det skramler på den anden side af døren, og den fagprofessionelle får til sidst lov til at komme ind. Da hun kommer ind sidder Henrik på sin seng med fugtige øjne. Hun spørger ind til hvad der foregår, og efter en længere snak finder hun ud af, at Henrik har skåret sig i maven. Det er langt fra første gang at Henrik skærer i sig selv, og den fagprofessionelle ved, at når Henrik skærer sig i maven er det et udtryk for, at han har det rigtig svært.

Hvor skal Henrik scores?

Svar case 1

I casen beskrives det, at de fagprofessionelle ved, at Erik har hørleshallucinationer som indebærer, at han skal skade andre. En af de Generelle Indikatorer for at anvende BVC handler om hallucinationer, som involverer andre personer, der kan befinde sig i nærområdet. Derfor skal der straks foretages en BVC scoring, da der på baggrund af Eriks udtalelser om en stemme og et mordvåben, bør være begrundet mistanke om, at Erik på nuværende tidspunkt kan have sådanne hallucinationer.

Det er i høj grad vigtig viden for de fagprofessionelle og særligt for nye fagprofessionelle og vikarer. Det er derfor vigtigt, at det noteres i Eriks mestringsskema under niveau 1 eller 2, at når beboeren har det dårligt, så ser han blod og mord alle steder og hører stemmer, som fortæller ham, at han skal skade/myrde andre omkring ham.

Svar case 2

Første Generelle Indikator handler om, at hvis der er ændringer i habitustilstanden inden for blot en af de 6 adfærdsformer i BVC, skal der scores med BVC. De fagprofessionelle skal derfor tage stilling til dette. I casen fremgår det, at John skælder højlydt ud og siger: "Hvis du ikke hjælper mig nu, smadrer jeg dig din kraftidiot!". I den udtalelse ligger en verbal trussel, som er en af de 6 adfærdsformer i BVC. Derudover defineres trusler som psykisk vold. En Generel Indikator for at anvende BVC er, hvis en borger har udøvet fysisk såvel som psykisk vold. Det betyder også, at BVC skal anvendes, også selvom John ofte kommer med denne type trusler. Vold er vold – og det er ikke acceptabelt.

I casen beskrives det også, at John er stofpåvirket og at den fagprofessionelle kender denne tilstand hos John. Derfor skal dette også være beskrevet i hans mestringsskema i niveau 1 eller 2, hvilket også betyder at BVC kan/ skal tages i brug.

De to fagprofessionelle drøfter hele situationen. Her skal de også i fællesskab foretage en scoring med BVC. På baggrund af beskrivelserne i casen fremstår John irriteret, støjende, verbalt truende og går til angreb på ting eller genstande. Det giver en score på 4, og de fagprofessionelle må derfor handle ud fra, at der er øget risiko for vold. Det er ikke ok at undlade at score med BVC, fordi der kun er to fagprofessionelle på arbejde.

BVC indikerer at der er tale om høj risiko for vold, og de fagprofessionelle skal iværksætte de standardiserede indsatser samt de individuelle indsatser, som er beskrevet i Johns mestringsskema. De fagprofessionelle giver udtryk for, at det vil være problematisk at nå alle opgaver, hvis de skal følge de standardiserede indsatser. Hvis de afviger fra de standardiserede indsatser, skal der kunne argumenteres fagligt for dette, og det skal godkendes af en leder, da det ikke skal være den enkelte fagprofessionelles ansvar. På baggrund af de fagprofessionelles vurdering om, at de vil få svært ved at nå alle opgaver, bør de overveje mulighederne for at få tilkaldt en vikar akut.

Svar case 3

Seksualiserende adfærd er ikke en Generel Indikator og giver ikke i sig selv anledning til at score med BVC. Det betyder ikke, at det på nogen måde er i orden. Adfærd kan beskrives i Kåres mestringsskema, hvor der samtidig skrives faglige indsatser, så alle fagprofessionelle ved hvordan de skal agere, når Kåre udviser seksualiserende adfærd.

Har de fagprofessionelle kendskab til eller erfaringer med, at Kåre ofte bliver fysisk eller psykisk voldelig efter at have udvist seksualiserende adfærd, er det vigtigt at det skrives i mestringsskemaet under niveau 1 eller 2, så den Individuelle Indikator aktiverer BVC og de fagprofessionelles opmærksomhed skærpes.

Indebærer den seksualiserende adfærd på nogen måde en form for trussel, ligger det i BVC at der skal scores.

Svar case 4

Det fremgår af Simons mestringsskema, at han ofte reagerer ved at skælde ud på sine ting, når noget er gået ham imod, eksempelvis at hans telefon er gået i stykker. Det giver derfor ikke i sig selv anledning til at aktivere BVC.

De fagprofessionelle er i tvivl om, hvorvidt den trussel han retter mod sin sok, tæller som en trussel i BVC. En verbal trussel er, ifølge BVC, et verbalt udbrud, som er mere end bare at hæve stemmen, og som har til hensigt at ydmyge eller skræmme andre. Da truslen ikke er rettet mod andre personer men en genstand, udløser det ikke et 1-tal i BVC.

Er det kendt blandt de fagprofessionelle, at Simon bliver fysisk eller psykisk voldelig i forbindelse med, at han råber og skælder ud på sine ting, vil det skulle skrives ind i hans mestringsskema niveau 1 eller 2, og det vil dermed blive en Individuel Indikator, som medfører at BVC aktiveres.

Svar case 5

De fagprofessionelle handler helt korrekt, når de scorer Tulle med BVC ved første udbrud, samt når de er to om at gå ind til hende, så længe der er øget risiko for vold.

Når episoden gentager sig betyder det ikke, at de fagprofessionelle skal foretage en ny scoring, med mindre de vurderer at tilstanden er forværret. Giver adfærd anledning til en højere score, skal der scores igen. Hvis tilstanden er den samme, foretages der scoring ved udgangen af vagten som beskrevet i metodemanualen, og de standardiserede indsatser opretholdes, så længe der ifølge metoden er noget der giver anledning til det.

Da Tulle kun har boet på botilbuddet en uge, har hun endnu ikke et færdigt mestringsskema. Det betyder, at det endnu ikke er muligt at iværksætte individuelle indsatser. Det er vigtigt, at de fagprofessionelle noterer deres observationer af episoden, samt at de taler med Tulle om episoden og om der er behov for særlig støtte, når hendes mor kommer på besøg, så dette kan blive ført ind i mestringsskemaet. Denne viden formidles videre til de øvrige fagprofessionelle.

Svar case 6

Selvskadende adfærd er ikke en Generel Indikator i sig selv og udløser derfor ikke automatisk, at BVC skal aktiveres. Dog ses det i nogle tilfælde, at en borger isolerer sig eller er svær at få kontakt med fysisk eller mentalt op til at borgeren udøver selvskadende adfærd. Dette vil være en Generel Indikator, som aktiverer BVC.

Selvskadende adfærd skal naturligvis tages meget alvorligt. I tilfælde af at botilbuddet har kendskab til eller erfaringer med at Henrik bliver fysisk eller psykisk voldelig efter at have skadet sig selv, vil det skulle skrives ind i den hans mestringsskema under niveau 1 eller 2, hvormed det bliver en Individuel Indikator, som udløser at BVC kan/skal bruges.

Det anbefales at anvende mestringsskemaet for at hjælpe og støtte Henrik til at finde alternative indsatser (mestringsstrategier), når Henrik får trang til at skære i sig selv, også selvom Henrik ikke bliver hverken fysisk eller psykisk voldelig i forbindelse med selvskadende adfærd. Dette kan ske ved at fokusere på hans ressourcer.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Telefon: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk